

Tomasz Lesniak
Internationella Redaktionen Bibliotekstjänst AB.

Dzisiejsza Szwecja - wielokulturowa i wielojęzyczna

Szwecja jest znana na świecie jako kraj opiekuńczy i to nie tylko przez służbę zdrowia czy domy spokojnej starości, ale również przez stan czytelnictwa, który jest na bardzo wysokim poziomie i do którego przyczyniły się naturalnie biblioteki publiczne i szkolne. Ogromne fundusze przeznaczane są co roku na rozwój bibliotek, zakup systemów komputerowych i powiększanie księgozbiorów. Nic więc dziwnego, że Szwedzi już na początku lat 70. rozpoczęli import literatury obcej, aby zachęcić emigrantów do korzystania z księgozbioru bibliotek publicznych. Idea ta znalazła poparcie u władz i odzwierciedlenie w szwedzkim prawie bibliotecznym.

8 § Biblioteki szkolne i publiczne mają otoczyć szczególną opieką niepełnosprawnych, obcokrajowców i mniejszości narodowe m.in. poprzez przybliżenie literatury obcojęzycznej w formie dopasowanej do wymaganych potrzeb.

<http://www.kb.se/Notiser/Bibliotekslagen.htm>

Od kilku lat pracuję jako redaktor w Redakcji Międzynarodowej (Internationella Redaktionen), która jest częścią przedsiębiorstwa Bibliotekstjänst AB i wchodzi w skład szwedzkiego koncernu BTJ-gruppen. Nasza redakcja regularnie prezentuje w katalogu *BTJ-häftet*, który jest wysyłany do wszystkich bibliotek publicznych w Szwecji, książki i materiały audiowizualne. Staramy się w ten sposób pomóc bibliotekarzom wprowadzić w życie 8 §.

Wszystko zaczęło się przeszło 30 lat temu. Na początku lat 70., w związku z napływem siły roboczej z Jugosławii, Turcji i Finlandii, w bibliotekach publicznych zaczęto rozważać zakup literatury obcej. Starano się zapewnić "swoim gościom" dostęp do księgozbioru w języku ojczystym. Pomysł był dobry, ale jednocześnie trudny do zrealizowania dla bibliotekarzy. Pomoc przyszła z inicjatywy firmy Bibliotekstjänst AB.

W 1973 roku przedsiębiorstwo prywatne, Bibliotekstjänst AB (BTJ), podejmuje decyzję o imporcie literatury fińskiej. Nasza redakcja rozpoczyna prezentację książek fińskich w katalogu *Utländska böcker*, publikowanym i rozpowszechnianym przez BTJ. Książki importowane z Turcji i Jugosławii sprzedaje się do bibliotek jako gotowe zestawy zawierające selekcje literatury pięknej dla dorosłych, dzieci i młodzieży. Selekcje dokonują zatrudnieni dorywczo językoznawcy. Gotowe zestawy książkowe są sprzedawane do bibliotek przez wiele lat. W 1985 roku następują pewne zmiany. Importowane tytuły zostają po raz pierwszy zaprezentowane w katalogu z krótkim komentarzem redakcyjnym, zawierającym streszczenie książki oraz informacje o autorze.

W chwili obecnej Redakcja Międzynarodowa prezentuje 1200 tytułów w 15 językach. Naszymi klientami są biblioteki publiczne w Szwecji i Danii. Największą popularnością cieszą się: literatura piękna dla dorosłych i bajki dla najmłodszych. W miarę możliwości staramy się zaoferować książki do ćwiczeń językowych; są to najczęściej skrócone nowelki znanych pisarzy, dopasowane dla początkujących.

Nasza redakcja oferuje bibliotekom literaturę w wersji oryginalnej oraz przekłady. W początkowej fazie nauczania języka szwedzkiego przekłady mogą być wykorzystywane w celu pedagogicznym. Z własnych danych statystycznych wynika, że dużą popularnością cieszą się tłumaczenia książek szwedzkiej pisarki dla dzieci Astrid Lindgren.

Duże różnice kulturowe są często zauważalne przy wyborze bajek dla dzieci. Ilustrowane książeczki dla czytelników, pochodzących przykładowo z Iraku czy Iranu, odbiegają tematycznie i graficznie od skandynawskich pozycji wydawniczych. Aby przybliżyć dzieciom kurdyjskim czy polskim wartości związane z dorobkiem kulturowym ich rodziców, staramy się zachęcić biblioteki do zakupu literatury dziecięcej o tematyce historycznej.

W ostatnim czasie odnotowaliśmy zwiększony popyt na materiały audiowizualne i dlatego rozpoczęliśmy prezentację muzyki kurdyjskiej i perskiej na płytach CD oraz portretów literackich pisarzy hiszpańskich na płytach DVD. W przyszłości chcielibyśmy rozszerzyć naszą działalność i zaprezentować w katalogu polskich artystów muzycznych na płytach CD. Mamy nadzieję, że uda nam się nawiązać kontakt i współpracę z

polskimi dystrybutorami płyt. Z własnych doświadczeń wiemy, że nawiązanie kontaktu z zagranicą jest dosyć trudnym i często długotrwałym procesem. Dlatego aby uniknąć żmudnych negocjacji, wybieramy najczęściej dystrybutorów szwedzkich, którzy znają naszą działalność i z którymi łatwo nawiązać współpracę.

Szwedzcy dystrybutorzy, z którymi obecnie współpracujemy, wyrazili oczywiście zgodę na rozpowszechnianie ich materiałów audiowizualnych za naszym pośrednictwem. Cała procedura polega na podpisaniu umowy, na mocy której BTJ uzyskuje pozwolenie na dystrybucję do bibliotek. Płyty są często przysyłane do naszej redakcji jako reklama. Dystrybutorzy zauważyli bowiem, że przez biblioteki publiczne mogą dotrzeć do szerszego kręgu słuchaczy. Są jednak pewne wyjątki.

Wielokrotnie próbowaliśmy nawiązać współpracę z polskimi wytwórniami i producentami filmowymi. Film polski jest mało znany w Szwecji, za wyjątkiem kilku filmów Krzysztofa Kieślowskiego i Andrzeja Wajdy. Dystrybucja do szwedzkich bibliotek miałaby ogromne znaczenie dla szerzenia kultury polskiej w Skandynawii. Nasz katalog jest drukowany w kilkunastu tysiącach egzemplarzy i dociera do wszystkich bibliotek publicznych. Materiał prezentowany w katalogu jest także dostępny dla klientów duńskich w formie elektronicznej. Mieszkańcy Skandynawii mają dzisiaj bardzo ograniczony dostęp do polskiej filmografii. Dystrybucja filmów polskich odbywa się jedynie za pośrednictwem telewizji satelitarnej. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że nie wszystkie filmy kinowe doczekają się projekcji telewizyjnej. Filmy na płytach DVD mogą zawierać dodatkowy materiał: wywiady z aktorami i reżyserem, wycięte sceny, a przede wszystkim tłumaczenia na różne języki, co stwarza większe możliwości dotarcia do nowych miłośników polskiego filmu. Nasz projekt natrafił na szereg utrudnień i nie doczekał się, niestety, realizacji z uwagi na zróżnicowane poglądy. Wciąż jednak mamy nadzieję, że film polski kiedyś będzie dostępny dla Polaków korzystających ze zbiorów bibliotek publicznych w Szwecji.

Materiał opiera się na artykule: "Det mangspråkiga Sverige" (Wielojęzyczna Szwecja) Barn & Kultur (Dzieci & Kultura), Nr 4-5 2003, Bibliotekstjänst, wydawanym przez BTJ Forlag.

Dzisiejsza Szwecja - wielokulturowa i wielojęzyczna / Tomasz Lesniak// W: Biuletyn EBIB [Dokument elektroniczny] / red. naczelny Bożena Bednarek-Michalska. - Nr 3/2004 (54) marzec. - Czasopismo elektroniczne. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich KWE, 2004. - Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/2004/54/szwecja.php>. - Tyt. z pierwszego ekranu. - ISSN 1507-7187